

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Nr 11

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1940
22 årgången

Blindgångare.

*Ett observandum för brandkärnorna
under krigstid.*

Avskjutna eller fällda projektiler, som av en eller annan anledning ej trätt i funktion benämns "blindgångare". Orsaken till att verkan uteblivit är vanligen någon brist i själva tändanordningen. Fallen äro icke alltför sällsynta och enligt i en del tidningar synliga uppgifter, lär en av de bomber, som nyligen fälldes i Malmö, varit en blindgångare. (Artikelförfattaren har dock ej sett detta bekräftat.)

Blindgångare fyllda med sprängämnen äro mycket farliga, och det fordras specialutbildat folk för att oskadliggöra dylika. Denna verksamhet, vilken benämnes projektilröjning, innebär i de flesta fall att projektilen med hjälp av sprängmedel bringas att detonera.

Det är emellertid ej endast hela projektiler, som äro farliga, utan även vissa projektildelar kunna innebära risker.

Eftersom brandkärnorna under krigstid tvingas att ingripa omedelbart efter ett anfall innan andra organ träda i verksamhet, bör brandmannen ha någon kunskap om projektiler, så att han ej av okunnighet eller nyfikenhet utsätter sig eller sina kamrater för onödiga risker.

Med avseende på deras användning kan man skilja på projektiler av tre olika slag.

Projektiler för eldvapen: kulor till eldhandvapen och kulsprutor samt artilleriprojektiler.

Projektiler avsedda att kastas för hand: handgranater.

Projektiler avsedda att fällas från flygplan: flygbomber.

Man skulle måhända vänta sig att i hemorten endast påträffa flygbomber och projektiler från det egna luftvärnet samt projektiler från flygplanskulsprutor eller finkalibriga flygplanskanoner. Det har emellertid även hänt att handgranater i stora mängder fällts från flygplan, och ryssarna använde mot civilbefolkningen i Finland i rätt stor utsträckning artilleriprojektiler av olika kalibrer, vilka omändrats till flygbomber. Man kan således även i hemorten räkna med att påträffa projektiler, av mycket olika slag.

Under senare år ha i flera länder sprängladdade kulor avsedda för eldhandvapen införts. Dessa kulor ha en liten sprängladdning längst fram under det yttre höljet, manteln. De sprängladdade kulorna äro vanligen märkta med någon färg, men denna kan vid nedslaget lätt avskrapas, så att en sprängladdad kula ej kan skiljas från en vanlig massiv gevärskula. Icke ens en gevärskula, som upphittas i krigstid, är således under alla förhållanden ofarlig. Den kan härröra från ett fientligt flygplans kulspruta och vara explosiv.

För att större projektiler skola bringas att krevera, äro de försedda med ett s. k. tändrör. Detta sitter vanligen i spetsen — spetsrör — stundom i botten — basrör — och flygbomber äro någon gång även försedda med tändrör, som sitta mitt i projektilen — centralrör. Större flygbomber ha ofta två tändrör, t. ex. ett spetsrör och ett basrör.

Tändröret är projektilens känsliga del. Utan tändanordning är sprängladdningen ofarlig att hantera. Om exempelvis en flygbomb förlorat sitt spetsrör, får man emellertid ej därav draga den slut-

satsen, att densamma är ofarlig, ty den kan vara försedd med ytterligare ett tändrör, som om projektilen rubbas kan träda i funktion.

Blindgångare föranledas vanligen, såsom tidigare anförts, av fel på tändröret. Detta kan t. ex. skadas vid skottlossningen eller nedslaget. Någon av de säkringsanordningar, som finnes, för att man utan risk skall kunna hantera projektilen innan den avskjutes eller fälles, har kanske ej utlösts. Tändröret kan också vara felutvecklat eller handhafts på ett felaktigt sätt. I vissa fall kan det också inträffa, att tändröret vid nedslaget slås av, innan sprängladdningen hinner tändas. Tändröret kan då påträffas liggande för sig själv. Om det vid ett dylikt tillfälle är fråga om en projektil, som är försedd endast med ett tändrör, så är tändröret därest det ej utlösts farligare att beröra än själva projektilen.

Med hänsyn till de faror, som alltid lura, då det gäller sprängladdade projektiler, är det därför säkrast att alltid handla efter följande regel.

Ej söndersprängda projektiler eller delar därav kunna alltid vara riskabla. Sådana fynd skola omedelbart meddelas luftskyddsmyndigheterna eller militära myndigheter. I avvaktan på dessas åtgärder bör nedslagsplatsen omedelbart avspärras.

Luftvärnspjäsernas projektiler, vilka ofta slå ned med bakåndan före, varvid tändröret ej träder i funktion, äro ytterst farliga att beröra eller rubba. Sådana projektiler kunna även anträffas på orter, som ej varit direkt utsatta för bombanfall. Det gäller sålunda att ej endast vara uppmärksam på projektiler, som härröra från de fientliga bombplanen, utan även det egna försvarets luftvärnsprojektiler.

Att hantera okreverade projektiler innebär alltid en viss risk, och de kunna endast oskadliggöras av därtill särskilt utbildad personal.

Om man således genom uppmärksamhet och genom att ej i onödan taga befattning med blindgångare eller deras tändrör kan undvika onödiga risker, kan dock brandmannen råka ut för att okreverade projektiler, som fallit i antända hus, sprängas av hettan under eldsläckningsarbetet. Dylika projektiler kunna ju ej upptäckas och torde få räknas till de yrkesrisker, som i en eller annan form alltid hänga samman med eldsläcknings-

arbetet. Det är en okänd och oberäknelig risk ungefär jämförlig med vad gastuberna under fredsförhållanden utgöra. Då och då händer det som bekant, att gastuber under eldsvådor påträffas på de mest oberäkneliga ställen. Hur många gånger har i sådana fall en snabb släckning ej rent av förhindrat en explosion? Liknande förhållanden inträffa säkerligen i krigstid i fråga om projektiler.

I Finland hände det då och då, att projektiler exploderade inne i eldhavet, dock utan att brandmännen ledo några skador.

Torsten Mohlin.

Övertrycksventiler i slangledning.

De i Tyskland utförda proven i avsikt att få fram lämplig konstruktion på övertrycksventiler, avsedda att insättas i tryckledningar, ha tidigare berörts i denna tidskrift. Här följer beskrivning på en ventil, vilken genom sin konstruktion är mycket känslig. Vid ett visst tryck, för vilket ventilen efter önskan kan inställas, utsläpper densamma omedelbart så mycket vatten, att tryckökning över den önskade gränsen undviks. En ventil, vars ventilhuvud är direkt fjäderbelastat, reagerar visserligen även för ett högre tryck, men den vattenmängd, som i det första och kritiska ögonblicket utsläppes är på grund av fjäderns motstånd för ringa, för att motverka den hastiga tryckökning, som vid strålrörstängning i vissa fall kan uppstå i en brandslang.

Den nya ventilens konstruktion

framgår av bild 1. Vid normalt tryck råder i vattenkammaren VK, vilken genom det ställbara inloppet I står i förbindelse med ventilens genomlopp, samma tryck som i ledningen. Kolven K är således på båda sidor belastad med samma tryck och befinner sig sålunda i jämvikt. Ventilhuvudet VT hålles av ledningstrycket pressat mot ventilsåtet och tillsluter ventilutloppet. Över vattenkammaren VK är en tryckkammare TK belägen, som genom en direkt förbindelse påverkas av det i ledningen rådande trycket. Kolven K₁ är insatt mellan vattenkammaren och tryckkammaren. Ledningstrycket verkar genom membranen M på den fjäder, som belastar kolven K₁. Belastningsfjädern inställes medelst ratten R. Inställningen regleras med ledning av en skala å fjäderhuset FH.

Överskrides inställningstrycket

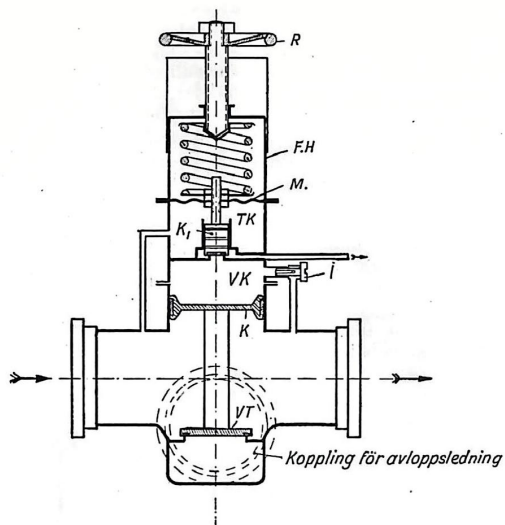

Bild 1.

Genomskäring av övertrycksventil.

lyfter sig kolven K1, och vattnet i tillsluter. Då detta utlopp är gröv-
 vattenkammaren utströmmar ge- re än inloppet I, faller trycket i
 nom det avlopp, som K1 i viloläge vattenkammaren omedelbart. Här-

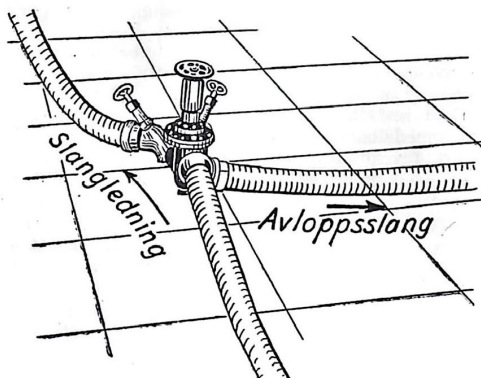

Bild 2.

Övertrycksventil monterad på grenrör.

vid kastas kolven K, vars yta är större än ventilen VT, hastigt uppåt, och den med kolven fast förbundna ventilen följer med och öppnar utloppet till avloppsledningen.

Ventilens konstruktion är således sådan, att ventilhuvudet ej, såsom vid en fjäderventil, är direkt beroende av fjäderbelastningen. Själva fjädern behöver därför ej tvingas att göra någon större rörelse, för att ventilen skall öppna utloppet

hela yta. Genom lämplig dimensionering av övertrycksventilens olika delar, särskilt tryckkammarens ställbara inlopp, kan ventilhuvudet, då tryckgränsen uppnås, snabbt frigöras och omedelbart utsläppa så stora vattenmängder, att tryckökning över den önskade tryckgränsen undviks.

Bild 2 visar övertrycksventilen monterad på ett grenrör.

Torsten Mohlin.

Några ord om kvävningsskadan i brunnar, schakt och behållare.

Av *Sten E. Queckfeldt.*

En av de lömskaste faror, som finnas, är den dödsfara, som lurar i brunnar, schakt, behållare och cisterner av olika slag.

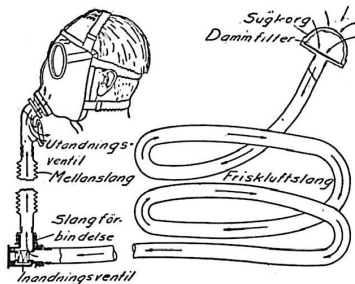
Man tänke sig den fridfulla landsbygden, där faran för förgiftning och kvävning synes så fjärran. Därifrån kom för kort tid sedan det tragiska budet om tre människors bråda död i ett brunnschakt. Och sådana underrättelser höra tyvärr ej till sällsyntheterna.

Ständiga varningar för dessa risker och upplysning om huru de skola övervinnas, måste betraktas som en absolut nödvändighet. Som ett bidrag härtill må följande tjäna.

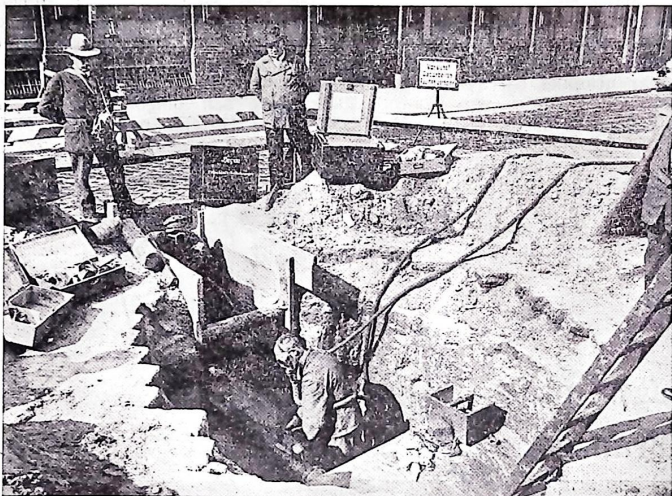
Den oss omgivande luften består i normala fall till ungefär $1/5$ av syre och $4/5$ kväve. Vid varje inandning tillföra vi lungorna en viss mängd luft och avgiva vid utandningen ungefär samma mängd. Den utandade luften innehåller emellertid c:a 4 % mindre syre, som blodet upptagit. I stället utandas vi

ungefär 4 % kolsyra. Kvävehalten är däremot i stort sett densamma. Genom andningen upptaga vi sålunda syre och avgiva kolsyra.

Innehåller luften giftiga gaser, komma även dessa med andningen in i blodet eller — om det är retande och frätande gaser såsom klor, saltsyra, ammoniak — förstöra de

Schematisk bild av friskluftmask.

Under skydd av friskluftmasker utföres arbete vid läckande gasledning.

fina slemhinnorna i luftrören och lungorna, så att utbytet av syre och kolsyra förhindras.

Luften kan även vara undanträngd av tunga gaser och ångor, så att det ej finns för andningen tillräcklig syremängd. Syrebrist är en stor fara. Våra ömtåligaste kroppsdelar, främst hjärnvävnaden, kunna endast ett par minuter vara avstängda från syretillförsel. Därefter inställa de sin funktion. Man svimmar. I och med detta blir även den övriga organismens liv utsatt för den största fara.

Andningsgifter eller syrebrist eller båda samtidigt äro risker, som man alltid måste räkna med, då man stiger ned i en brunn, behållare e. d., i synnerhet om öppningen endast utgöres av ett trångt manhål.

Det sist inträffade olycksfallet synes ha berott på syrebrist. Kolsyra hade bildats i stor mängd och

trängt undan syret i brunnsschaktet, så att de nedstigande personerna hade kvävts.

För några år sedan omkom en man i en gödselbrunn. Denna var av betong med en jämförelsevis liten öppning upptill. Mannen blev omedelbart efter nedstigandet sanslös. Olyckan tillskrevs kolsyra, som bildats vid gödselns förruttelse och trängt undan syret, varigenom mannen kvävts. Bildad ammoniak torde även bidragit till olycksfallet.

Risk för samtidig gasförgiftning och kvävning finnes särskilt i behållare, vari bensin, bensol o. d. förvarats. Den dubbla orsaken utgör en förklaring till att dessa olycksfall inträffa så plötsligt och ofta bliva så ödesdigra.

Klart är, att vid arbeten under nämnda omständigheter tillförlitliga skyddsåtgärder måste vidtagas.

Först och främst måste arbetaren vara försedd med ett säkerhets-

bälte med lina, antingen arbetaren är iklädd skyddsmask eller ej. En man måste ständigt stå på vakt för att vid behov omedelbart kunna draga upp den i schaktet eller behållaren arbetande.

Konstruktionen av säkerhetsbälte och fästandet av linan bör vara så, att en avsvimrad person kan dragas upp utan att han viker sig. Eljest fastnar han lätt i öppningen, vilket försvårar eller rent av omöjliggör räddningsarbetet.

I de allra flesta fall är det även nödvändigt att använda gasmask. Men vilken gasmask som helst går ej att använda. Endast s. k. *friskluftmasker* komma här ifråga. För att närmare belysa detta, lämnas här en kortare översikt över olika slags gasmasker.

Av gasmasker finnas tre system. Det vanligast förekommande är *filtermask-systemet*. Såsom det framgår av själva benämningen, befrias luften i ett filter från andningsgifterna. Förutsättningen för dessa maskers användbarhet är alltså, att den luft, som renas i filtret, innehåller för andningsprocessen tillräcklig syremängd och ej innehåller för starka gaskoncentrationer.

Ett gasmaskfilter tager upp en viss viktmängd giftiga gaser. Är koncentrationen stark, förbrukas filtret fortare, är den svag, tager filtret långsammare slut.

Filtermasksystemet — enligt vilket t. ex. de små rökmaskerna och det civila luftskyddets masker äro konstruerade — får icke användas i behållare, schakt o. d., emedan risken för syrebrist resp. hög gaskoncentration alltid är förhållandevis stor. Man måste därför anlita något av de två andra gasmasksystemen, vid vars användning man är helt oberoende av ytterluften. Dessa sy-

stem äro *friskluftmasker*, där luft erhålles genom en slang från en plats i närheten med frisk luft, och *syrgasmasker*, där syre erhålles ur en på ryggen buren syrgasflaska.

Friskluftmaskerna ha för nu ifrågavarande fall visat sig vara lämpligast. De äro billiga i anskaffning och användning. Utbyte av delar behöver högst sällan göras och endast till följd av slitage. Annat är emellertid fallet med syrgasmaskerna, där nyfylld syrgasflaska och ny s. k. regenerationspatron måste insättas efter varje användning.

Alltså: Stor försiktighet vid allt arbete i brunnar, schakt, behållare, cisterner etc.! Vädra om möjligt före nedstigning länge och intensivt, men åsidosätt därför ej övriga här nämnda försiktighetsåtgärder! Ingen får nedstiga utan att vara försedd med lämpligt anbragt säkerhetslina, som under hela arbetet hålles av en vid öppningen placerad uppmärksam vakt! Använd även friskluftmask, när syrebrist eller gas kan befaras! Rådgör med yrkesinspektören före arbeten av detta slag!

*

Även om ämnet "kvävningsfaran i brunnar, schakt och behållare" ej direkt rör eldsläckningsväsendet, bör det ha stort intresse för brandväsendet. Brandkärerna bli så ofta tillkallade vid olycksfall, att deras medverkan alldeles säkert kan påkallas även vid sådana händelser, som beröras i uppsatsen. Detta i all synnerhet som brandväsendet är utrustat med gasmasker av olika slag, och man kanske just på grund härav begär dess hjälp.

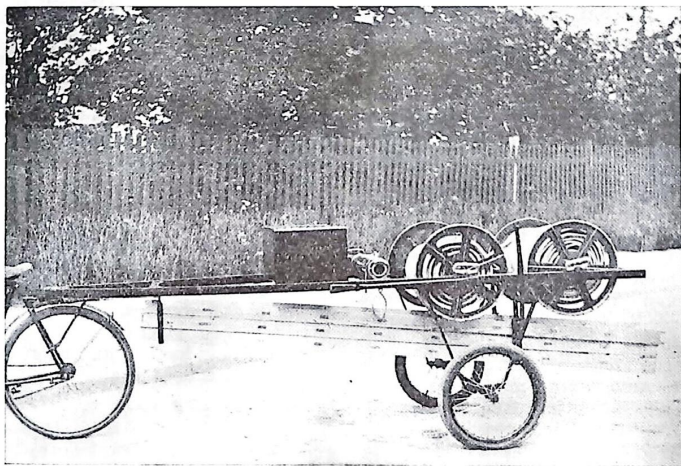
Red.

Cykeln i brandberedskapens tjänst.

Brandkärernas decentralisering under luftskyddstillstånd medför en hel del organisationsproblem, som brandbefälet tvingas taga ställning till. Vad manskapsökningen beträffar så har man haft två utvägar att välja på; antingen har reservstyrkan utgjorts av icke mobiliseringsbart manskap i åldern 45—60 år, eller också har en pojkkår bildats med ynglingar i åldern 16—20 år. På en del platser har man förstärkt kårerna med både äldre män och pojkar. Materiel har anskaffats, varvid de lokala luftskyddsorganen medverkat. Men materielen skall transporteras, och härvid har de respektive kårerna i många fall löst sina problem var och en på sitt sätt. En del kårer förfärdigar trälådor, vari respektive avdelningars eller hjälpenhe-

ters brandredskap färdigställes för transport med bil. En del kårer ordnar sin materiel på reservflak för aptering å lastbil. Vad speciellt hjälpenheterna beträffar, så apteras slutligen materielen i en del fall på cyklar, varvid varje man i patrullen får sin speciella sak att tänka på.

Det torde i de flesta fall vara vid pojkbrandkårer som här antydda tillvägagångssätt praktiseras. Brandchef Curt Camitz i Sala berör i Brandkärstidskrift 12/1939, hur han löser transportfrågan medelst cykelpatrull. Av brandchefens redogörelse framgår just, att varje man får sin materiel att tänka på och svara för. Frågan är dock om det ej vore mera ändamålsenligt att även för en cykelpatrull lösa materieltransportfrågan så, att

Cykelkärra.

brandredskapen kan avhämtas av brandmännen från viss bestämd plats. Detta sker enklast genom att en cykelsläpvagn tillverkas, varå all materiel forslas. Bär det alltför mycket uppför får någon medlem i patrullen skjuta på lasset. Vid Ludvika brandkår har jag låtit göra en cykelkärra, vilken vid

övningar visat sig hålla måttet och väl fylla sin uppgift. Å kärran, vilken kan kopplas till vilken cykel som helst, är plats för 175 m. slang, strålrör, brandposthuvud, brandpostnyckel, 3 delar skarvstegar samt låda för sjukvårdsmateriel, lykta, grenrör, slanghållare etc.

Erik Lundin.

RIKSFÖRBUNDET.

Nyanmälda kårer under 1940.

- B:** A/B Atlas Diesel.
Björnöorten.
Ensta-Ella.
Järna.
Roslagsbro.
Wesströms Verktygfabrik.
Wiad.
Värmdö.
Östra Ryd.
- C:** A/B Enköpings Verkstäder.
Vaksala.
- E:** Djuröns Kvarn.
Oppeby.
Skedevi.
Strålsnäs.
Svenska Aeroplan A/B.
Tornby Egendom.
Ullevids Egendom.
Åhs Egendom.
- H:** Blomstermåla.
Frödinge.
Förlösa.
Gärdslösa.
Hagby.
Pelarne.
- Runsten.
Örsjö.
Östra Ed.
- K:** Eringsboda.
Hemsjö Brandskyddsförening.
Mjällby.
- L:** Glemminge.
Hjärsås.
- M:** Billesholms Glasulls A/B.
Hälsingborgs Frivilliga.
Malmö Yllefabriks A/B.
Östra Torp.
- N:** Vessinge.
- O:** Askim.
Asperö.
Björkö.
Papyrus Fabrik.
Stretereds Anstalt.
Svenshögens Sanatorium.
Vrångö.
- P:** Annelund.
Bergum.
Dals-Rostock.
Hedefors Fabrik.

- Kinnahult.
Laxarby.
Länghem.
Lödöse-Tunge.
Metallurgiska A/B.
Målsryd-Gånghester.
Remmene.
Starrkärr.
Stigens A/B.
Stridsberg & Björk.
Tostared.
Töllsjö.
Uppheruds Valskvarn.
Upphärad.
Vassända-Naglum.
Älvsered.
- R: Axvall.
Fridene.
Forsvik.
Fullösa.
Gösslunda.
Gössäter.
Moholm.
Trökörna kommun.
Tun.
Vinköls kommun.
Wärsås.
- S: Alsters Industriens A/B.
A/B Bergson & Söner.
Glava kommun.
Grums municipalsamhälle.
Hillringsbergs Bruk.
Karlstads Mek. Verkstad.
Köla kommun.
A/B J. P. Nyströms Orgel- & Pianofabrik.
A/B C. J. Wennbergs Mek. Verkstad.
Skillingmarks kommun.
Älgå kommun.
- T: Bjurtjärn.
Dalkarlsbergs Bruk.
Mullhyttan.
Nysund.
Ställbergs Gruf A/B.
Svartå Bruk.
- W: Stora Långviks Gruf A/B.
X: Finnés Snickerifabriks A/B.
Forsså Bruk.
Ilsbo.
Marma-Långrörs Brädgård & Hyvleri.
Ramsjö.
Storviks Sulfit A/B, Hammarby Sulfitfabrik.

Detta märke

på Edra försäkringsbrev garanterar
ett effektivt försäkringsskydd

Vid försäkringsbehov anlita därför

HANSA

STOCKHOLM

Telefonanrop: Hansa.

- Y: Dals kommun.
Fjällsjö kommun.
Fors A/B.
Forsse Kraftstation & Träsliperi.
Frånö Sulfatfabrik.
Hoting.
Hässjö kommun.
Högsjö kommun.
Kramfors Sägverk I.
Kramfors Sägverk II.
Kungsgården-Mariebergs A/B.
Långsele kommun.
Sollefteå kommun.
Strömnäs Sägverk.
Säbrå kommun.
Torps kommun.
Tuna kommun.
Ulvviks Träsliperi.
- Z: Berg:
Gäddede.
Hackås.
Kall.
Näs.
Åsarna.
- AC: Bygdeå.
Gargnäs.
Hällnäs.
Norrfors.
Obbola municipalsamhälle.
Risbäck.
Sandviks Ångsåg.
Sunnanå.
Svansäle.
Överklinten.
- BD: Bergverks A/B Freja.
Älvsbyn.
Övertorneå kommun.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Blekinge läns Brandkärsförbund.

Konsulent: v. Brandchef S. Westling, Karlskrona. Exp.: Brandstationen.
Tel. Brandkåren.

Ur berättelsen över brandkärsförbundets verksamhet år 1939.

Förbundets verksamhet under år 1939 har såsom under föregående år huvudsakligen varit inriktad på upplysande och rådgivande verksamhet, som utövats av förbundets brandkonsulent. Denne har sålunda under året avlagt 30 besök å 18 platser. Besöken hava avsett övningar med brandkårer, instruktioner och föredrag. Dessutom har konsulenten i sin egenskap av chefsinstruktör inom Blekinge länsförbund för civilt luftskydd, varit i tillfälle att, genom föredrag och luftskyddskurser, öka intresset för brandskyddsfrågan på landsbygden.

Under året hava två nya kårer bildats och anslutit sig till förbundet, nämligen i Mjällby och Eringsboda. Lyckeby frivilliga brandkår har uppgått i Augerums och Lö-

sens brandkår, varför antalet till förbundet anslutna kårer vid årets slut utgjorde 21 st.

Vid Svenska Brandkårerans Riksförbunds årsmöte i Katrineholm representerades förbundet av brandchefen Direktör C. R. Svensson, Bräkne-Hoby.

Två instruktionskurser för brandmän hava under året avhållits, varav en för västra länsdelen i Olofström den 3—4 juni med 24 deltagare, samt en för östra länsdelen den 10—11 juni i Karlskrona med 23 deltagare.

Brandkärsförbundets årsmöte avhölls i Bräkne-Hoby den 10 september, men på grund av det oroliga tidsläget var anslutningen ej så stor som vid tidigare årsmöten.

Vid årsmötet höll brandkonsu-

lenten föredrag om skogseldsläckning, varefter Bräkne-Hoby frivilliga brandkår gjorde en mycket lärorik och trevlig utryckning till en fingerad eldsvåda. Samtliga deltagare i årsmötet bjödos sedan på kaffe, smörgås m. m. av Bräkne-Hoby brandskyddsförening.

Styrelsen har under året haft ett sammanträde och arbetsutskottet två sammanträden.

Förbundet har under året åtnju-

tit ekonomiskt stöd av kommuner med kr. 585:—, av industrier med kr. 400:—, av Brandförsäkringsbolaget å landet inom Blekinge med kr. 800:—. För samtliga dessa bidrag, utan vilka förbundets verksamhet ej kunnat bedrivas, ber styrelsen att härmed få framföra sitt tack.

Den ekonomiska ställningen vid 1939 års slut framgår av följande tablå:

<i>Inkomster.</i>	
Behållning från år 1938	1,496: 31
Bidrag från Brandförsäkringsbolaget å landet inom Blekinge	800: —
Bidrag från kommuner och industrier	985: —
Bidrag från Riksförbundet	250: —
Medlemsavgifter ..	315: —
	2,350: —
Kronor	3,846: 31

<i>Utgifter.</i>	
Årsavg. till Riksförb.	210: —
Arbetsutsk. resekostn.	23: 80
Exp.-kostn., trycksaker m. m.	62: 40
Instruktionskurser ..	243: 20
Inköp av eldsläckningsspel	127: 60
Konsulentverksamheten	886: 90
	1,553: 90
Behållning till år 1940	2,292: 41
Kronor	3,846: 31

Gävleborgs läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: V. Brandchef *R. J. Panniér*. Exp.: Brandstationen, Söderhamn.
Tel.: Brandkåren.

Ur redogörelsen över Brandkårsförbundets verksamhet år 1939.

Brandskyddet i länet har även under år 1939 förstärkts. Detta har skett både genom tillkomsten av nya brandkårer och genom modernisering och ökning av den utrustning, som stå kårerna till hands. Nya brandbilar och motorsprutor ha anskaffats, liksom också annan materiel. Vid slutet av 1939 förfogade således de till länsförbundet anslutna brandkårer på 95 transportabla motorsprutor. Fle-

ra av kårerna äga två brandbilar och två motorsprutor. Utbildningen av brandkårer ha även ägnats stort intresse under det gångna året. Utom de sedvanliga inspektionsbesöken hos kårerna har brandkonsulenten sålunda i ganska stor utsträckning anordnat samövningar mellan närliggande brandkårer. De ha alla mött stort intresse från deltagarna och givit lärdomar och erfarenheter, samti-

digt som de varit en god propa- ganda för brandskyddet.

Under de senaste åren och sär- skilt under 1939 har ett synnerli- gen stort intresse för brandskyd- dets utveckling ådagalagts av indu- strien i länet. I ett flertal fall har samarbete inletts med brandkon- sultenten för organiserande av och övning med fabriksbrandkårerna och deras reservkårer. Sådana öv- ningar ha också i stor utsträckning kommit till stånd. Brandmaterielen vid industrianläggningarna har ock- så kompletterats med modern och god utrustning av motorsprutor, slang och annan erforderlig mate- riel. Tack vare detta har brand- skyddet vid länets större industrier avsevärt förstärkts, och denna glädjande utveckling synes alltjämt fortfara.

Vid de instruktionsbesök, som konsultenten under året gjort hos kårerna, har deras uppmärksamhet fästs på de ökade påfrestningar, som försvarsberedskapen kunde komma att ställa. Brandbefälet och de kommunala myndigheterna ha således erinrats om nödvändigheten av att ordna med reservkårer så att uppkomna vakanser snabbt kun- na ersättas och brandkårerna i öv- rigt vara i stånd att utföra det ökade arbete, som till äventyrs kunde tänkas möta.

Brandkonsultenten har som van- ligt stått i livlig förbindelse dels med brandkårerna och deras befäl, dels med de kommunala myndighe- terna i de socknar, där dessas ingri- pande för brandförsvarets ordnan- de ansetts påkallad. Vid 126 besök på olika platser i länet har instruk- tion lämnats och föredrag hållits, varjämte överläggning ägt rum med olika myndigheter. Råd och upp- lysningar ha också lämnats i skrivelser och per telefon. Över kon- sultentens arbete ha utförliga rap- porter avgivits, vilka som vanligt stått till länsstyrelsens förfogande.

Sedan föregående årsmöte ha ytterligare 5 brandkårer anslutit sig.

Till förbundets verksamhet ha nedannämnda brandstodsbolag läm- nat bidrag, för vilka styrelsen framför sin tacksamhet:

Gestriklands Brandstodsbolag	2,000:—
Gefleborgs läns Brandstodsbol.	1,200:—
Sydöstra Helsinglands Brand- stodsbolag	100:—
Bollnäs Kommun	100:—
Alfta—Ovanåkers sockens Brandstodsbolag	100:—
Arbrå sockens Brandstodsbolag	50:—
Bollnäs sockens Brandstodsbol.	50:—
Valbo sockens Brandstodsbolag	50:—
Torsåkers sockens Brand- stodsbolag	20:—
Finnés Snickerifabriks A.-B., Lingbo	10:—

Rörande förbundets räkenskaper i övrigt hänvisas till revisorernas berättelse.

Styrelsen har under året utgjorts av:

Landshövding Sven Lübeck, ord- förande, Riksdagsman Elon Anders- son, Bollnäs, vice ordförande, Kam- rerer Georg Hedman, Gävle, sekre- terare och skattmästare, Överingeniör A. Deshayes, Mackmyra, Direktör Nils Jägerfalk, Hudiksvall, Köpman Nils Eriksson, Lund, Forssa och Hemmansägare Per Jonsson, Alfta.

Suppleanter: Kommunalkamrer L. R. Ohlsson, Bollnäs, Civilin- geniör Y. Nordensten, Sandviken, Kom.-nämndsordf. H. Söderberg, Alfta, Direktör J. Jonsson, Backa, Ljusdal, Sekreterare R. Oldberg, Sandviken och Lantbrukare Nils Larsson, Forssa. Som brandkonsu- lent har tjänstgjort Brandchef R. J. Pannier, Söderhamn.

Styrelsen uttalar till sist sitt tack till alla, som under året främ- jat brandskyddets utveckling i länet och uttalar den förhoppningen, att det intresse och offervilliga arbete, som hittills visats och som fört lä- nets brandskydd upp på en relativt

hög nivå, skall bli bestående och som på något håll ännu finnas förmå övervinna de motigheter, kvar.

Undertecknade, utsedda att granska Gävleborgs läns Brandkärsförbunds räkenskaper för år 1939, få härmed efter fullgjort uppdrag avlämna följande

REVISIONSBERÄTTELSE.

Inkomster:

Kapitalbehållning från 1938:			
Innestående i bank		1,110:83	
Svenska Brandkärernas Riksförbund.....		300:—	
Anslag från:			
Gestriklands Brandstodsbolag	2,000:—		
Gefleborgs läns Brandstodsbolag	1,200:—		
Sydöstra Helsinglands Brandstodsbolag	100:—		
Bollnäs Kommun	100:—		
Alfta—Ovanåkers sockens Brandstodsbolag	100:—		
Arbrå	50:—		
Bollnäs	50:—		
Valbo	50:—		
Torsåkers	20:—		
Finnés Snickerifabriks A.-B., Lingbo	10:—	3,680:—	
Bankränta		27:75	
		<u>Kronor</u>	5,118:58

Utgifter:

Brandkonsulentens och kassaförvaltarens fordran från 1938			390:68
Konsulentverksamheten 1939:			
Arvode och resekostnader	2,074:35		
Telefon och portokostnader	258:85	2,333:20	
Resesättningar och arvoden m. m. till styrelse, revisorer och sekreterare	839:70		
Annonser, trycksaker och porton	163:80		
Diverse omkostnader	193:45	1,196:95	3,530:15
Kapitalbehållning till 1940:			
Kassabehållning		59:17	
Innestående i bank		1,138:58	1,197:75
		<u>Kronor</u>	5,118:58

Då räkenskaperna äro noggrant och omsorgsfullt förda samt kassaposterna behörigen verifierade och kassabehållningen denna dag i överensstämmelse med kassaboken, ha vi icke funnit någon anledning till anmärkning utan tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet åt styrelse kassaman för den tid revisionen omfattar.

Delsbo och Valbo den 30 april 1940.

Olof Wästlund.

Jonas Persson.

MEDDELANDE.

Självantändning efter golvslipning.

Ett eldsvådettillbud av mera ovanligt slag inträffade den 17 juni 1940 i en under om- och tillbyggnad varande villa i Djursholm. I ett rum 1 tr. upp hade en målare på eftermiddagen nämnda dag varit sysselsatt med avslipning av ett trägolv, som två dagar tidigare bestrukits med en blandning av 80 % kokt linolja och 20 % terpentin. Han hade för ändamålet använt en golvslipningsapparat försedd med en 1,5 hkr. motor, en roterande rulle med sandpapper samt en tygpåse för uppsamling av det avslipade dammet. Golvet skulle beläggas med parkett, varför den målade ytan intill träet bortslipats. Under den med sandpapper försedda rullens rotering uppstår en rätt hög temperatur i det avslipade stoffet, som suges upp i påsen på samma sätt som av en dammsugare.

Efter avslutat arbete för dagen hade arbetaren avlägsnat sig från platsen klockan 16,30. Vid denna tidpunkt hade en rörledningsentreprenör med två montörer infunnit sig därstädes för avslutande av några mindre rörledningsarbeten. Dessa tre ha uppgivit, att då de vistats i villan omkring 2 timmar, hade brandlukt förmärkts. De hade till en början ej fäst sig närmare därvid utan avslutat sitt arbete och plockat ihop verktygen för att därefter avlägsna sig. Innan

så skedde, hade de företagit en närmare undersökning och då fått se, att rök hölmade ut ur den ifrågasvarande tygpåsen, vilken fortfarande var hel men mycket varm. De hade då burit ut påsen på gården och tömt dess innehåll på grusgången samtidigt som de per telefon underrättade undertecknad om förhållandet.

Vid min ankomst till platsen kl. 19,05 brann det uttömda stoffet, som hade stark lukt av oljor och fennissa, med klar låga. Det visade sig att en del av innehållet i påsen brunnit ihop till en mörk klump av ungefär en fotbolls storlek, som vid lufttillförsel utvecklade rök och lågor.

Att dessa rörledningsmontörer voro glada över att ha kunnat upptäcka och avvärja detta eldsvådettillbud, behöver knappast påpekas. Hade icke så skett, skulle någon timme senare en eldsvåda med säkerhet ha utbrutit.

Av det inträffade har jag velat påpeka, att det är alla skäl till försiktighet med behandling av golv med linolja och med golvslipningsapparaterna och att vederbörande handhavare böra bringas till insikt om nödvändigheten av att efter användning tömma påsen på betryggande plats.

Hugo Edensjö.

Brandchefer!

Glöm ej insänd **Prenumerationsanmälan!**

NOTISER.

Norrköpings brandväsende under 1939.

Antalet utryckningar har under året utgjort 121. Brandkåren har varit alarmerad:

För eldsvåda eller tillbud därtill 87, för soteld 19 och annan anledning 15 gånger.

Brandkåren har alarmerats genom signal från brandskåp 6 gånger, genom telefonmeddelande 113 och genom bud 2 gånger.

Väglängden, som under brandkårens utryckningar tillryggagagts, uppgick till 482 km. Slanglängden, som vid eldsvådor varit använd, utgör sammanlagt 7,200 m.

Eldsläckningen har utförts: i 21 fall med 1 ledning från brandpost eller motorspruta, i 10 fall med 2 ledningar från brandpost eller motorspruta, i 3 fall med 3 ledningar från brandpost eller motorspruta, i 1 fall med 4 ledningar från brandposter, i 2 fall med 5 ledningar från brandposter, i 1 fall med 6 ledningar från brandposter, i 1 fall med 10 ledningar från brandposter och motorsprutor och i 1 fall med 15 ledningar från brandposter och motorsprutor.

Brandskåpens antal är 44. Ledningarna hava en sammanlagd längd av 65,900 m., därav 29,640 m. i telegrafverkets kablar. Brandposterna hava under året utökats med 30 st. och är hela antalet brandposter 846 st. I vissa förorter hava anordnats 6 brandbrunnar på vardera omkring 80 kbm. På två platser i Svärtinge, där vattenståndsvariationen i Glan är stor och sjöbottnen mycket lös, har dessutom anordnats fasta intagsrömmor från Glan, vilka avslutats med intagsbrunnar och uppställningsplatser för motorsprutor.

Gävle stads brandväsende under år 1939.

Antalet utryckningar har under året uppgått till 64, varav 4 gått eldsvådor utom staden. Eldsvådorna hava i 13 fall varit av sådan omfattning, att släckningen måst utföras medelst slangledningar från motorspruta eller brandpost. Släckningen har sålunda verkställts: i 1 fall med 4 slangledningar från motorspruta, i 1 fall med 4 ledningar från brandpost, i 1 fall med 3 slangledningar från motorspruta, i 1 fall med 3 ledningar från brandpost, i 4 fall med 2 ledningar från brandpost samt i 4 fall med 1 ledning från brandpost. I övriga fall har släckningen verkställts medelst pyttsspruta, skumpyttsspruta eller annat redskap. Den under året för eldsläckning använda sammanlagda slanglängden har varit 2,250 meter. Största på en gång använda slanglängden har varit 550 m. Brandkåren har vid olika alarmeringstillfällen tillryggagagat en sammanlagd väglängd av c:a 245 km. Brandposternas antal är 520, därav 15 privata. Vid under året verkställda brandsyner och besiktningar hava inom olika fastigheter förekommit 122 anmärkningar. Brandskåpens antal har ökats med 3 st. till 34. Av dessa äro 12 placerade i norra och 22 st. i södra stadsdelen. 3 av brandskåpen äro i privat ägo. Brandkårens telefonväxel har övertagits av Telegrafverket.

Utryckningarna fördelade efter anledning under 1939: Eldsvåda eller tillbud 51, soteld 8, trängrök och röknedslag 4 samt fel å automatisk alarm 1 gång. Summa 64.